

Sygn. akt IV KK 246/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Dołhy

SSA del. do SN Krzysztof Eichstaedt

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Krzysztofa Parchimowicza
w sprawie A. K., T. R., J. J. i J. P., skazanych z art. 310 § 1 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 20 listopada 2014 r.,
kasacji, wniesionych przez obrońców i prokuratora w stosunku do skazanego A. K.
- na niekorzyść,
od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 2 lipca 2013 r., zmieniającego wyrok Sądu
Okręgowego w K. z dnia 4 lipca 2012 r.,

1) uchyla pkt III.1) zaskarżonego wyroku w części dotyczącej wymiaru kary wobec T. R. i sprawę przekazuje w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania;

2) uchyla pkt III.5) zaskarżonego wyroku w części dotyczącej wymiaru kary wobec J. J. i sprawę przekazuje w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania;

3) uchyla pkt III.9) zaskarżonego wyroku i sprawę A. K. w tym zakresie przekazuje Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania;

4) oddala kasację J. P. jako oczywiście bezzasadną;

5) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw.M. K. (Kancelaria Adwokacka w K.) kwotę 738,00 zł (siedemset trzydzieści osiem), w tym 23% VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za sporządzenie i wniesienie kasacji;

6) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw.D. K. (Kancelaria Adwokacka w K.) kwotę 738,00 zł (siedemset trzydzieści osiem), w tym 23% VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za sporządzenie i wniesienie kasacji;

7) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw.W. M. (Kancelaria Adwokacka w K.) kwotę 738,00 zł (siedemset trzydzieści osiem), w tym 23% VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za sporządzenie i wniesienie kasacji;

8) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw.H. U. (Kancelaria Adwokacka w W.) kwotę 738,00 zł (siedemset trzydzieści osiem), w tym 23% VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za obronę w postępowaniu przed Sądem Najwyższym J. J.;

9) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw.T. U. (Kancelaria Adwokacka w W.) kwotę 738,00 zł (siedemset trzydzieści osiem), w tym 23% VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za obronę w postępowaniu przed Sądem Najwyższym T. R.;

10) obciąża J. P. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w części na nią przypadającej, a w pozostałym zakresie wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 4 lipca 2012 r. :

- T. R. został uznany winnym popełnienia czynu z art. 310 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2

k.k. i art. 91 § 1 k.k. (pkt II wyroku w odniesieniu do pkt II aktu oskarżenia) i wymierzono mu karę 15 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 360 stawek dziennych, ustalając stawkę dzienną na kwotę 40 złotych (pkt II wyroku, w odniesieniu do pkt II aktu oskarżenia);

- J. J. został uznany winnym popełnienia czynu z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 91 § 1 k.k. i wymierzono mu karę 8 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 180 stawek dziennych, ustalając stawkę dzienną na kwotę 40 złotych (pkt VI wyroku, w odniesieniu do pkt VII aktu oskarżenia);

- J. P. została uznana winną popełnienia czynu z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz czynu z art. 310 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. wymierzono jej karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 80 stawek dziennych, ustalając stawkę dzienną grzywny na kwotę 40 złotych (pkt VII wyroku, z w odniesieniu do pkt VIII aktu oskarżenia; pkt VIII wyroku, w odniesieniu do pkt IX aktu oskarżenia; pkt IX wyroku);

- A. K. został uznany winnym popełnienia czynów z art. 310 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i wymierzono mu karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy i łączną karę grzywny 100 stawek dziennych, ustalając stawkę dzienną grzywny na kwotę 40 złotych (pkt X, XI, XII, XIII wyroku, w odniesieniu do pkt X, XI, XII, XIII aktu oskarżenia; pkt XIV wyroku).

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 2 lipca 2013 r. powyższy wyrok został:

- I. uchylony punktach - II (w odniesieniu do pkt II ppkt 6 aktu oskarżenia), VIII, X, XIII oraz XX i w tym zakresie przekazano sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania;
- II. uchylony w pkt IX i XIV;
- III. zmieniony w ten sposób, że:
 - 1) w zakresie pkt II ppkt 1-5 i 7 aktu oskarżenia - uznano oskarżonego T. R. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej:

a) od bliżej nieustalonego dnia 2006 roku do 27 marca 2007 roku w K., wspólnie i w porozumieniu z J. P., usiłował doprowadzić D. S. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 70.000 zł przez to, że podrobił środek płatniczy w postaci weksla własnego D. S. w ten sposób, iż po uzyskaniu w podstępny sposób podpisu D. S. na dokumentach rzekomej kontroli instalacji elektrycznej, wypisał pismem maszynowym tekst weksla oraz polecił J. P. dokonanie wpisów, z których wynikało, że D. S. jako wystawca weksla własnego datowanego na 23 października 2003 roku ma zapłacić na zlecenie J. P. kwotę 70.000 złotych, w sytuacji, gdy takie zobowiązanie wekslowe nie istniało, a następnie sporządził pozew o wydanie nakazu zapłaty przeciwko D. S., w którym podano nieprawdziwy adres pozwanej w celu zatajenia przed nią faktu prowadzenia postępowania, który wraz ze wskazanym wyżej podrobionym wekslem własnym D. S. został złożony przez J. P. w Sądzie Rejonowym w K., skutkiem czego wydany został nakaz zapłaty w sprawie ... tego Sądu, jednakże zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na podjęcie przez D. S. stosownych kroków prawnych z chwilą powzięcia wiadomości o wydanym nakazie zapłaty, co stanowi przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

b) w bliżej nieustalonych dniach, w okresie od 1 sierpnia 2007 roku do 1 października 2007 roku w S. oraz B. (województwo m.), działając wspólnie i w porozumieniu z J. J., A. K. i E. Ż., usiłował doprowadzić A. D. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 34.000 zł przez to, że podrobił środek płatniczy w postaci weksla własnego B. C. w ten sposób, iż po uzyskaniu w podstępny sposób przez J. J. podpisu A. D. na dokumencie rzekomej kontroli instalacji elektrycznej oraz po uzyskaniu w bliżej niewyjaśnionych okolicznościach podpisu B. C., wypisał pismem maszynowym tekst weksla oraz polecił A. K. dokonanie wpisów pismem ręcznym, z których wynikało, że wystawca weksla B. C. ma zapłacić na zlecenie A. K. kwotę 34.000 złotych, zaś poręczycielem wekslowym jest A. D., w sytuacji, gdy takie zobowiązanie wekslowe nie istniało, a następnie sporządził pozew o wydanie nakazu zapłaty przeciwko m.in. nieżyjącemu B. C., który to pozew został złożony przez E. Ż. w Sądzie Rejonowym w B. wraz z wyżej wskazanym podrobionym wekslem

własnym B. C., skutkiem czego wydany został przez ten Sąd nakaz zapłaty w sprawie ... /07, jednakże zamiaru swego nie osiągnął wobec złożenia przez A. D. zarzutów względem tego orzeczenia; co stanowi przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

c) w okresie od bliżej nieustalonego dnia czerwca 2007 roku do końca września 2007 r. w K., działając wspólnie i w porozumieniu z J. J. i E. Ż., usiłował doprowadzić J. B. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 25.215 zł przez to, że podrobił środek płatniczy w postaci weksła własnego J. B. w ten sposób, iż po uzyskaniu w podstępny sposób jej podpisu na dokumencie rzekomej kontroli instalacji elektrycznej przez J. J., wypisał pismem maszynowym tekst weksła oraz polecił J. J. dokonanie wpisu pismem ręcznym o indosie na okaziciela, z których wynikało, że J. B. jako wystawca weksła ma zapłacić na zlecenie J. J. kwotę 25.215 złotych, w sytuacji, gdy takie zobowiązanie wekslowe nie istniało, a następnie sporządził pozew o wydanie nakazu zapłaty, który został złożony z wyżej wskazanym podrobionym wekslem J. B. przez E. Ż. w Sądzie Rejonowym w B., jednakże zamierzonego skutku nie osiągnął, gdyż E. Ż. cofnął pozew z uwagi na obawę przed grożącą mu odpowiedzialnością karną co stanowi przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

d) w okresie od 4 czerwca 2007 r. do 31 grudnia 2007 r. w K. i K., wspólnie i w porozumieniu z J. J. i E. Ż., usiłował doprowadzić E. T. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 140.000 zł przez to, że podrobił środek płatniczy w postaci weksła własnego E. T. w ten sposób, iż po uzyskaniu w podstępny sposób jej podpisu na dokumencie rzekomej kontroli instalacji elektrycznej przez J. J., wypisał pismem maszynowym tekst weksła i indos na okaziciela z podpisem W. B., uzyskanym w nieustalonych okolicznościach, z których wynikało, że E. T. jako wystawca weksła datowanego na 15 sierpnia 2000 r. ma zapłacić na zlecenie W. B. kwotę 140.000 zł, a następnie sporządził pozew o wydanie nakazu zapłaty, który E.Ż. złożył wraz z wyżej wskazanym podrobionym wekslem E. T. w Sądzie Okręgowym w K., podając w nim nieprawdziwe dane adresowe E. T. w celu zatajenia przed tą osobą faktu prowadzenia postępowania sądowego, jednakże zamiaru swego nie osiągnął

wobec stwierdzenia przez sąd braków formalnych pozwu, których E. Ż. nie usunął, co stanowi przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

e) w okresie od bliżej nieustalonego dnia września 2007 roku do 14 czerwca 2008 roku w K. i T., działając wspólnie i w porozumieniu z J. J. i E. Ż., usiłował doprowadzić B. B. i A. B. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 155.000 zł przez to, że podrobił środek płatniczy w postaci weksla własnego W. B. w ten sposób, iż wykorzystując podpis W. B., wypisał pismem maszynowym tekst weksla oraz polecił J. J. dokonanie na rewersie wpisu o indosie, z których wynikało, że W. B. jako wystawca weksla ma zapłacić na zlecenie J. J. kwotę 155.000 złotych, w sytuacji gdy takie zobowiązanie wekslowe nie istniało, a następnie sporządził pozew o wydanie nakazu zapłaty podając w nim nieprawdziwe adresy pozwanych B. B. i A. B., w celu zatajenia przed nimi faktu prowadzenia postępowania cywilnego, który E. Ż. złożył wraz z wyżej wskazanym podrobionym wekslem W. B. w Sądzie Okręgowym w T., lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na niezuzupełnienie przez E. Ż. braków formalnych pozwu i jego cofnięcie, co stanowi przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

f) w okresie od bliżej nieustalonego dnia 2007 r. do 25 lutego 2008 r. w K. i K., wspólnie i w porozumieniu z A. K., usiłował doprowadzić A. R. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 95.000 zł przez to, że podrobił środek płatniczy w postaci weksla własnego A. R. w ten sposób, iż po uzyskaniu w bliżej nieustalonych okolicznościach, w podstępny sposób podpisu A. R., wypisał pismem maszynowym tekst weksla, z którego wynikało, iż A. R. jako wystawca weksla datowanego na 30 kwietnia 1998 r., ma zapłacić na zlecenie T. Ż. kwotę 95.000 zł, a następnie sporządził pozew o wydanie nakazu zapłaty, który A. K. złożył wraz z wyżej wskazanym podrobionym wekslem A. R. w Sądzie Okręgowym w K., podając w nim nieprawdziwe dane adresowe A.R., w celu zatajenia przed tą osobą faktu prowadzenia postępowania sądowego oraz wskazując jako kolejną osobę pozwaną nieżyjącego T. Ż., również podając jego nieprawdziwe dane adresowe, jednakże zamiaru swego nie osiągnął

wobec cofnięcia przez A. K. wniesionego pozwu, co stanowi przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

2) wyżej wymienione przestępstwa z art. z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przypisane T.R. uznano za popełnione w warunkach określonych w art. 91 § 1 k.k. i za to na mocy art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. skazano go na karę 12 lat pozbawienia wolności, a na mocy art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. na karę 300 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda;

3) na mocy art. 63 § 1 k.k. zaliczono oskarżonemu T. R. na poczet kary pozbawienia wolności okres jego tymczasowego aresztowania od 20 sierpnia 2009 r. do 2 lipca 2013 r.

4) w zakresie pkt VII ppkt 1-3 i 5 aktu oskarżenia - uznano oskarżonego J. J. za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej:

a) w okresie od bliżej nieustalonego dnia czerwca 2007 roku do końca września 2007 r. w K. i B., działając wspólnie i w porozumieniu z T. R. i E. Ż., usiłował doprowadzić J. B. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 25.215 zł przez to, że podrobił środek płatniczy w postaci weksla własnego J. B. w ten sposób, iż uzyskał w podstępny sposób jej podpis na dokumencie rzekomej kontroli instalacji elektrycznej, a po wpisaniu przez T. R. pismem maszynowym tekstu weksla ponad wyłudżonym podpisem J. B. dokonał zapisu pismem ręcznym o indosie na okaziciela, z których to zapisów wynikało, że J. B. jako wystawca weksla ma zapłacić na zlecenie J. J. kwotę 25.215 złotych, w sytuacji, gdy w rzeczywistości takie zobowiązanie wekslowe nie istniało, po czym tak podrobiony weksel wraz z pozwem o wydanie nakazu zapłaty został złożony przez E. Ż. w Sądzie Rejonowym w B., jednakże zamierzonego skutku nie osiągnął, gdyż E. Ż. cofnął pozew z uwagi na obawę przed grożącą mu odpowiedzialnością karną co stanowi przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

b) w okresie od 4 czerwca 2007 r. do 31 grudnia 2007 r. w K. i K., wspólnie i w porozumieniu z T. R. i E. Ż., usiłował doprowadzić E. T. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 140.000 zł przez to, że podrobił środek

płatniczy w postaci weksla własnego E. T. w ten sposób, iż podstępnie uzyskał jej podpis na dokumencie rzekomej kontroli instalacji elektrycznej, nad którym T. R. umieścił tekst weksla datowanego na 15 sierpnia 2000 r., z którego wynikało, iż E. T. jako wystawca weksla ma zapłacić na zlecenie W. B. kwotę 140.000 zł, a następnie tak podrobiony weksel, zaopatrzony nadto w indos na okaziciela z podpisem W. B., uzyskanym w nieustalonych okolicznościach, E. Ż. złożył wraz z pozwem w Sądzie Okręgowym w K., podając w nim nieprawdziwe dane adresowe E. T. w celu zatajenia przed tą osobą faktu prowadzenia postępowania sądowego, jednakże zamiaru swego nie osiągnął wobec stwierdzenia przez sąd braków formalnych pozwu, których E. Ż. nie usunął, co stanowi przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

c) w bliżej nieustalonych dniach w okresie od 1 sierpnia 2007 roku do 1 października 2007 roku w S. oraz B., działając wspólnie i w porozumieniu z T. R., E. Ż. i A. K., usiłował doprowadzić A. D. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 34.000 zł przez to, że podrobił środek płatniczy w postaci weksla, którego poręczycielem miał być A. D. w ten sposób, że podstępnie uzyskał jego podpis na dokumencie rzekomej kontroli instalacji elektrycznej, na którym to dokumencie umieszczono też w nieustalonych okolicznościach podpis B. C., a T. R. i A. K. dokonali zapisów, z których wynikało, że B. C. jako wystawca weksla ma zapłacić na zlecenie A. K. kwotę 34.000 złotych, zaś poręczycielem wekslowym był A. D., w sytuacji gdy takie zobowiązanie wekslowe nie istniało, po czym - po zaopatrzeniu tego weksla przez A. K. w indos na okaziciela - został on złożony przez E. Ż. w Sądzie Rejonowym w B. wraz z pozwem przeciwko m.in. nieżyjącemu B. C. o wydanie nakazu zapłaty, skutkiem czego wydany został przez ten Sąd nakaz zapłaty w sprawie ... /07, jednakże zamiaru swego nie osiągnął wobec złożenia przez A. D. zarzutów względem tego orzeczenia co stanowi przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

d) w okresie od bliżej nieustalonego dnia września 2007 roku do 14 czerwca 2008 roku w K. i T., wspólnie i w porozumieniu z T. R. i E. Ż., usiłował doprowadzić B. B. i A. B. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie

155.000 zł przez to, że podrobił weksel własny W. B. w ten sposób, iż wykorzystując uzyskany w bliżej nieustalonych okolicznościach podpis W. B., nad którym T. R. umieścił tekst weksla, z którego wynikało, że W. B. jako wystawca weksla ma zapłacić na zlecenie J. J. kwotę 155.000 złotych, w sytuacji, gdy takie zobowiązanie wekslowe nie istniało, sporządził pismem ręcznym na przedmiotowym wekslu zapis o indosie na okaziciela, po czym E. Ż. złożył tak podrobiony weksel w Sądzie Okręgowym w T. wraz z pozwem o wydanie nakazu zapłaty podając przy tym nieprawdziwe adresy pozwanych B. B. i A. B., w celu zatajenia przed nimi faktu prowadzenia postępowania cywilnego, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na niezuzpełnienie przez E. Ż. braków formalnych pozwu i jego cofnięcie, co stanowi przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

5) wyżej wymienione cztery przestępstwa z art. z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przypisane J. J. uznano za popełnione w warunkach określonych w art. 91 § 1 k.k. i za to na mocy art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. skazano go na karę 8 lat pozbawienia wolności, a na mocy art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. na karę 180 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda;

6) na mocy art. 63 § 1 k.k. zaliczono oskarżonemu J. J. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania:

- od 20 sierpnia 2008 r. do 15 lipca 2009 r.;
- od 14 sierpnia 2009 r. do 11 stycznia 2013 r.;
- od 2 marca 2013 r. do 2 lipca 2013 r.

7) z opisu czynu zarzuczonego oskarżonej J. P. w pkt VIII aktu oskarżenia, a przypisanego jej w pkt VII zaskarżonego wyroku wyeliminowano sformułowanie: „J. J.”;

8) na mocy art. 63 § 1 k.k. zaliczono oskarżonej J. P. na poczet kary pozbawienia wolności orzeczonej w pkt VII zaskarżonego wyroku okres tymczasowego aresztowania od 12 stycznia 2009 r. do 3 lutego 2009 r.;

9) w zakresie objętym pkt XII aktu oskarżenia - uznano oskarżonego A. K. za winnego tego, że w okresie od bliżej nieustalonego dnia 2007 r. do 25 lutego

2008 r. w K. i w K., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z T. R., według z góry uzgodnionego podziału ról i sposobu działania, usiłował doprowadzić A. R. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 95.000 zł, w taki sposób, że podrobiony przez T. R. środek płatniczy w postaci weksla własnego A. R. datowanego na 30 kwietnia 1998 r., z którego wynikało, iż A. R. jako wystawca weksla ma zapłacić na zlecenie T. Ż. kwotę 95.000 zł, w sytuacji, gdy takie zobowiązanie wekslowe nie istniało, złożył wraz z pozwem przeciwko A. R. i T. Ż. o wydanie nakazu zapłaty w Sądzie Okręgowym w K. do sprawy ... 5/07, podając w pozwie nieprawdziwe swoje dane adresowe, jak też A. R., w celu zatajenia przed tą osobą faktu prowadzenia postępowania sądowego oraz wskazał jako kolejną osobę pozwaną nieżyjącego T. Ż., również podając jego nieprawdziwe dane adresowe oraz popierał wytoczone powództwo, jednakże zamiaru swego nie osiągnął, cofając wniesiony pozew, i uznając, że czyn ten stanowi przestępstwo art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na mocy art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. skazano go na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a na mocy art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. na karę 40 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda.

10) na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. orzeczono wobec oskarżonego A. K. kary łączne: 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i 75 stawek dziennych grzywny po 40 zł każda;

11) na mocy art. 63 § 1 k.k. zaliczono oskarżonemu A. K. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania od 15 stycznia 2009 r. do 24 marca 2009 r.;

IV. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

Od powyższego prawomocnego wyroku kasację wnieśli obrońcy skazanych. Obrońca J. P., zarzucił w kasacji przedmiotowemu orzeczeniu:

I. rażące naruszenie prawa materialnego - art. 310 § 1 k.k. przez zakwalifikowanie czynności wpisania pismem ręcznym w rubrykach weksla danych dotyczących daty jego wystawienia, kwoty należności, daty zapłaty sumy określonej w wekslu oraz miejsca płatności, z art. 310 § 1 k.k. w przypadku, gdy oskarżona nie miała wiedzy

co do nieautentyczności weksla, który wypełniła, a co za tym idzie, nie wypełniła znamion stypizowanego w tym przepisie przestępstwa;

II. rażąco naruszenie prawa materialnego - art. 270 § 2 k.k. poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy zachowanie oskarżonej wypełniło znamiona tego przestępstwa, w sytuacji gdy wypełniła blankiet opatrzony cudzym podpisem, niezgodnie z wolą podpisanego i na jego szkodę;

III. rażącą obrazę przepisów postępowania - art. 7 k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia, a przejawiającą się w błędnej i dowolnej ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, wyrażającą się w bezpodstawnym przyjęciu, iż oskarżona J. P. w odniesieniu do weksla z podpisem D. S. była świadoma, iż weksel ten nie jest autentyczny, podczas gdy prawidłowa ocena w tym zakresie winna prowadzić do wniosku, iż okoliczność ta nie wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania.

Obrońca J. J., zarzucił w kasacji przedmiotowemu orzeczeniu:

I. naruszenie art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k., przez brak uchylenia wyroku Sądu Okręgowego w sytuacji zaistnienia przesłanek wskazanych w tymże przepisie i zaakceptowanie sprzeczności zachodzącej w treści orzeczenia Sądu I Instancji uniemożliwiającej jego wykonanie, którą to Sąd Odwoławczy usunął wyłącznie zmieniając w tym zakresie zaskarżone orzeczenie Sądu I Instancji, choć zobowiązany był do uchylenia orzeczenia. Wskazana sprzeczność w wyroku Sądu I Instancji dotyczy jego części dyspozytywnej i polega na tym, iż Sąd I Instancji skazując J. J. w pkt VI wyroku, wskazał i opisał cztery osobne zachowania skazanego, dotyczące różnych pokrzywdzonych, oceniając we wstępie, że zostały popełnione w „*celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu*”, a przypisując kwalifikację prawną wskazał na: „*(...) przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 91 S 1 k.k. i za to na mocy art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 1 i 2 k.k. wymierza oskarżonemu karę 8 (ośmiu) lat pozbawienia wolności(...)*”. W wyniku tego wyrok jest całkowicie sprzeczny, gdyż pozostaje niejasnym, czy skoro

wskazane cztery czyny (zachowania) Sąd uznał za jedno „przestępstwo” to znaczy, że zastosował w tym przypadku instytucje czynu ciągłego z art. 12 k.k. uznając te zachowania za jeden czyn zabroniony, jednakże pomijając ten artykuł w kwalifikacji prawnej oraz pomijając w części wstępnej opisu czynów to, że oskarżony działał z góry w powziętym zamiarem, czy też Sąd I Instancji uznał, że oskarżony popełnił cztery przestępstwa w ciągu przestępstw określonym w art. 91 § 1 k.k., który to wskazany został w kwalifikacji prawnej czynu (czyli również błędnie, gdyż instytucja ciągu przestępstw odnosi się do podstawy wymiaru kary), natomiast nie wskazany został przy określeniu podstawy wymiaru kary, co wykluczałoby przyjęcie instytucji ciągu przestępstw. Sąd Odwoławczy nie uchylił wskazanego orzeczenia, lecz dokonał zmiany usuwając tą sprzeczność stwierdzając w pkt III ppkt 5 swojego Wyroku, że *„uznaje J. J. za winnego popełnienia czterech przestępstw z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w warunkach określonych w art. 91 § 1 k.k. i za to na mocy art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. skazuje go na karę 8 (ośmiu) lat pozbawienia wolności(...)”*.

II. z ostrożności procesowej, na wypadek nie uwzględnienia zarzutu określonego w punkcie I skarżonemu wyrokowi - rażące naruszenie prawa procesowego, które miało zdaniem obrony istotny wpływ na jego treść przez:

1.1.) naruszenie art. 438 § 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k, które miało wpływ na treść orzeczenia, przez zatwierdzenie w wydanym wyroku ustaleń poczynionych już we wcześniejszej instancji i niewystarczające rozpoznanie i wyjaśnienie zarzutów wskazanych w środku odwoławczym obrońcy skazanego przez:

a) podtrzymanie przez Sąd Apelacyjny w mocy bezkrytycznej oceny zeznań świadków dokonanej przez Sąd Okręgowy i przez to uznania, że zarówno W. B. i A. B., J. B., a także A. D. i jego potomkowie rozpoznali J. J. jako „elektryka”,

b) podtrzymanie przez Sąd ad quem w swoim wyroku wadliwej oceny wiarygodności zeznań B. S. przez przyjęcie, że są one równoważącymi zeznaniami z pozostałymi złożonymi w sprawie i oparcia o nie przy ustalaniu istotnych okoliczności sprawy,

- c) brak należytego rozważenia przez Sąd Apelacyjny zarzutu apelacji, który wskazywał na sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego ocenę zeznań świadka E. T. dokonaną przez Sąd Okręgowy,
- d) nienależyte rozważenie zarzutu apelacji, wskazującego na błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, iż oskarżony działał z zamiarem (aczkolwiek Sąd Okręgowy nie wskazał jakim) sfalszowania weksli jako papierów wartościowych pełniących funkcję płatniczą, gdy tymczasem zgromadzony w sprawie materiał dowodowy zdaniem obrony wyraźnie wskazuje na to, iż ani nie miał on zamiaru ani nawet obiektywnej możliwości przewidzenia takiego skutku wobec braku wiedzy w zakresie prawa wekslowego.
- e) nienależyte rozważenie zarzutu apelacji, wskazującego na błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nieustaleniu - wbrew wytycznym Sądu Apelacyjnego zawartych w uzasadnieniu wyroku tego Sądu z dnia 10 maja 2011 roku, sygn. akt ... /11- czy dokumenty wskazane w akcie oskarżenia jako weksle, a których fałszerstwa mieli się dopuścić oskarżeni są ważnymi wekslami w rozumieniu ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz. U. Nr 37, poz. 282);
- f) nienależyte rozważenie zarzutu apelacji w zakresie naruszenia art. 442 § 3 k.p.k. poprzez brak zrealizowania przez Sąd I instancji wytycznych Sądu Apelacyjnego zawartych w uzasadnieniu wyroku tego Sądu z dnia 10 maja 2011 roku, sygn. akt ... /11 w zakresie dalszych kierunków postępowania ("wskazań co do dalszego postępowania") co do postępowania dowodowego w szczególności w zakresie konkretyzacji zachowań poszczególnych oskarżonych w rzekomym przestępczym procederze, w tym wyjaśniania udziału w nim J. J.;
- 2.1.) naruszenie art. 438 § 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. z art. 173 § 1 k.p.k. z § 12 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 czerwca 2003 roku w sprawie warunków technicznych przeprowadzenia okazania (Dz. U. Nr 104, poz. 981) przez stwierdzenie i uznanie w wyroku, że okazanie skazanego jedynie na jednej fotografii, i okazanie innej fotografii skazanego pokrzywdzonymi miało miejsce poza protokołem, gdy miało to miejsce w sprawie, jest prawidłowe, podczas gdy zachodzą uzasadnione przesłanki dla stwierdzenia, że pokrzywdzeni mogli się

między sobą porozumiewać, co do ustaleń wyglądu skazanego i swoich stanowisk w tej kwestii, a nadto organy ścigania sugerowały im kto powinien być rozpoznany.

3.1.) naruszenie art. 434 § 1 k.p.k. poprzez zmianę przez Sąd Apelacyjny wyroku Sądu Okręgowego w ten sposób, że uznał w pkt III ppkt 5 wyroku skazanego J. J. za winnego czterech przestępstw popełnionych w warunkach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k. w sytuacji, gdy Sąd I Instancji uznał skazanego za winnego jednego przestępstwa oraz wymierzenie przez Sąd Odwoławczy kary pozbawienia wolności na mocy art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w sytuacji, gdy Sąd I Instancji wymierzył karę pozbawienia wolności na mocy art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 1 i 2 k.k. tj. bez zastosowania art. 91 § 1 k.k., czyli instytucji ciągu przestępstw.

III. Z ostrożności procesowej, na wypadek nie uwzględnienia przez Sąd powyższych zarzutów określonych w punktach I i II, - rażące naruszenie prawa materialnego, które miało istotny wpływ na jego treść, w szczególności przez:

1) błędne, zdaniem obrony, zakwalifikowanie czynu oskarżonego jako przestępstwa z art. 310 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 91 § 1 k.k., podczas gdy prawidłowa kwalifikacja prawna tego czynu to art. 270 § 2 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k., bowiem bezprawne wykorzystanie cudzego podpisu do sporządzenia weksla zupełnego lub in blanco jest czynem karalnym z art. 270 § 2 k.k., a w warunkach niniejszej sprawy czyn ten został dokonany w warunkach czynu ciągłego z art. 12 k.k., a nie ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k.

2) naruszenie art. art. 18 § 3 kk poprzez zakwalifikowanie czynów oskarżonego z art. 310 § 1 kk i art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 91 § 1 kk (lub - w razie podzielenie przez Sąd Apelacyjny zarzutu z pkt 1) - czynu z art. 270 § 2 kk i art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 12 kk) jako dokonanych przez sprawcę w formie sprawczej i uznanie go tym samym za współsprawcę popełnionych czynów, gdy sposób ich popełnienia w sposób wyraźny wskazuje, że jeżeli skazany się ich dopuścił to działał w tym zakresie w formie niesprawczej t.j. pomocnictwa.

3) naruszenie art. 438 § 1 k.p.k. w zw. z art. 53 § 1 i § 2 k.k. przez zupełne pominięcie przy rozstrzyganiu sprawy przez Sąd Apelacyjny i nie wykazanie przez

niego w uzasadnieniu okoliczności, które były dla niego istotne przy wymierzaniu kary.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, a w przypadku uznania za zasadny zarzutu z pkt. I. wniósł również o uchylenie w tymże zakresie wyroku Sądu I instancji i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Obrońca T. R. zarzucił w kasacji przedmiotowemu orzeczeniu:

I. rażąco obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności:

- art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., polegającą na niezastosowaniu się przez Sąd II Instancji do nakazu wynikającego z cytowanego artykułu, który to nakaz każe Sądowi wszystkie niedające się usunąć wątpliwości w procesie karnym rozstrzygać na korzyść oskarżonego,
- art. 7 k.p.k. w zw. z art. 433 fi 1 k.p.k. i art. 457 fi 3 k.p.k., polegającą na przekroczeniu przez Sąd I Instancji zasady swobodnej oceny dowodów, zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a także dokonanie oceny dowodów w sposób tendencyjny, a w wielu wypadkach dowolny,
- art. 192 § 2 k.p.k., polegającą na przesłuchaniu przez Sąd Apelacyjny świadka B. S. (przy dostrzeżeniu potrzeby uzupełnienia przez Sąd Odwoławczy postępowania dowodowego) bez udziału biegłego psychologa, w sytuacji zaistnienia wątpliwości co do stanu psychicznego świadka, jego zdolności postrzegania i odtwarzania przez niego postrzeżeń, które to wątpliwości uzasadniały przesłuchanie świadka z udziałem biegłego psychologa zarówno w toku pierwszego, jak i drugiego rozpoznania sprawy, m.in. z uwagi na emocjonalny charakter uprzednio składanych przez świadka zeznań oraz „koniunkturalizm” w jego zachowaniu,
- art. 410 k.p.k. i art. 457 § 3 w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., polegającą na dokonaniu przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu swojego orzeczenia wybiórczej analizy zebranego materiału dowodowego, a także nie odniesieniu się w uzasadnieniu do wszystkich istotnych faktów i dowodów zgromadzonych w sprawie mających znaczenie dla rozstrzygnięcia, a skoncentrowaniu się na wskazaniu

okoliczności mogących świadczyć o tym, że oskarżony R. popełnił zarzucane mu przestępstwo,

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegającą na nieprawidłowej kontroli apelacyjnej wyroku Sądu I Instancji - przeprowadzonej w sposób odbiegający od wymogu rzetelnej oceny zarzutów odwoławczych, poprzez błędne odniesienie się do zarzutu skarżącego wskazującego na:

a. sporządzenie uzasadnienia wyroku przez Sąd I Instancji w sposób niedopuszczalny polegający na powoływaniu się na przeprowadzone dowody w sposób „globalny”, przy braku wskazania relacji każdego z dowodów do poszczególnych okoliczności faktycznych, które w sprawie wymagają udowodnienia i uzasadnienia;

b. wydanie w stosunku do oskarżonego R. orzeczenia surowszego od uchylonego, pomimo iż kierunek apelacji wniesionych od uprzednio zapadłego w sprawie wyroku wskazywał na zaskarżenie wyroku tylko i wyłącznie na korzyść oskarżonego, co spowodowało dokonanie przez Sąd I Instancji ustaleń faktycznych mniej korzystnych dla oskarżonego,

- art. 452 § 1 i § 2 k.p.k., polegającą na przeprowadzeniu przez Sąd Odwoławczy uzupełniającego postępowania dowodowego poprzez przesłuchanie świadka B. S., w sytuacji gdy rola Sądu Odwoławczego sprowadza się do przeprowadzenia kontroli orzeczenia wydanego przez Sąd I Instancji,

II. W odniesieniu do wymierzonej oskarżonemu kary - rażąco obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, przez obrazę:

- art. 4 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., polegającą na uwzględnieniu - w odniesieniu do wymiaru kary wymierzonej oskarżonemu - tylko okoliczności przemawiających na jego niekorzyść w sytuacji, kiedy Sąd Odwoławczy nie wyjaśnił szeregu istotnych okoliczności mających istotne znaczenie dla wymiaru kary,

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie III punkt 1 litera a, b, c, d, e, f oraz punkt 2 - tj. w zakresie rozstrzygnięć dotyczących oskarżonego T. R., a także w punkcie IV oraz w punkcie VII i uniewinnienie oskarżonego bądź przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Obrońca A. K. zarzucił w kasacji przedmiotowemu orzeczeniu:

1) rażące naruszenie prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art 53 § 1 i § 2 k.k. - przez zaniechanie przeprowadzenia szczegółowej analizy okoliczności rzutujących na wymiar kary w odniesieniu do oskarżonego A. K. i w następstwie tego braku dokonania zindywidualizowanej oceny tychże okoliczności, co do osoby oskarżonego A. K.;

2) rażące naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego a ujawniające się w konstatacji Sądu II instancji, że oskarżony A. K. działał z kierunkowym zamiarem osiągnięcia korzyści majątkowej w odniesieniu do zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów (pkt. XI i XII aktu oskarżenia) podczas, gdy w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, przy wszechstronnej jego ocenie, nie podobna kategorycznie wykluczyć, że oskarżony ten działał w pełnej nieświadomości co do bezprawności swoich działań;

- rażącą obrazę przepisów prawa materialnego, która miała zdaniem obrony istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia a to art. 23 k.k. poprzez jego niezastosowanie w odniesieniu do zarzutu postawionego oskarżonemu A. K. w pkt XII aktu oskarżenia, w sytuacji kiedy bezspornym jest na tle ustalonego stanu faktycznego, iż oskarżony dobrowolnie i skutecznie cofnął pozew przeciwko pokrzywdzonej A. R.;

- rażącą niewspółmierność kar orzeczonych wobec oskarżonego, tak kar jednostkowych pozbawienia wolności jak i kar jednostkowych grzywny jak i kary łącznej pozbawienia wolności jak i kary łącznej grzywny w kontekście roli oskarżonego w zdarzeniach opisanych aktem oskarżenia, braku korzyści uzyskanych z przestępstwa, dotychczasowego trybu życia oskarżonego, jego postawy po czynie, jak i jego wcześniejszej niekaralności.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie we wskazanym zakresie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Kasację na niekorzyść skazanego A. K. (w odniesieniu do pkt IX, X i XI wyroku) wniósł także Prokurator Prokuratury Apelacyjnej, zarzucając wyrokowi Sądu Apelacyjnego:

I. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa procesowego, to jest art. 413 § 1 pkt 6 k.p.k., polegające na niewskazaniu wszystkich zastosowanych przepisów ustawy karnej, stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, co spowodowało, iż nie sposób stwierdzić, co legło u podstaw wymierzenia przez Sąd oskarżonemu A. K. za czyn opisany w punkcie IX wyroku kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji, gdy przepis art. 310 § 1 k.k., który stał się podstawą wymiaru kary przewiduje karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5-ciu.

II. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa materialnego, to jest art. 60 § 6 pkt 2 k.k., polegające na przeczeniu wobec oskarżonego A. K. za czyn opisany w punkcie IX wyroku kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji, gdy najniższa możliwa do wymierzenia za przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. kara, przy zastosowaniu nadzwyczajnego złagodzenia kary, o jakim mowa w art. 60 § 2 pkt 2 k.k. nie może być niższa od jednej trzeciej dolnej granicy zagrożenia, to jest od 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Prokurator Prokuratury Apelacyjnej w odpowiedzi na kasacje obrońców wniósł o ich oddalenie, jako oczywiście bezzasadnych.

Na rozprawie Prokurator Prokuratury Generalnej poparł kasację prokuratora Prokuratury Apelacyjnej, natomiast wniósł o oddalenie wszystkich kasacji obrońców skazanych jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy J. P. okazała się oczywiście bezzasadna.

Częściowo zasadny okazał się natomiast zarzut naruszenia prawa procesowego sformułowany w kasacji obrońcy A. K. Zarzut ten, odczytywany przez pryzmat art. 118 § 1 k.p.k., sprowadza się do wadliwej kontroli odwoławczej w odniesieniu do apelacji obrońcy oskarżonego, w której podniesiono m.in. kwestię podstawy dowodowej ustaleń faktycznych w zakresie świadomości A.K., co do faktu fałszowania weksla A. R. Jak trafnie wskazał w kasacji obrońca, Sąd I

instancji, powołując się na zeznania B.S., wymienia tylko T.R., J.J. oraz E.Ż., jako osoby, które naradzały się w zakresie podrabiania weksli. Tymczasem Sąd Apelacyjny przyjmuje jako oczywistość, że pełną świadomość w tym zakresie miał także A.K., jednak argumentacja Sądu Odwoławczego przedstawiona za tą tezą odnosi się do „celu osiągnięcia korzyści majątkowej”, jaki towarzyszył A.K., gdy sporządzał pozew, a nie do świadomości faktu, że weksle, których pozew ten dotyczył, zostały wcześniej sfalszowane.

Należy przy tym mieć na względzie, że A. K. w pkt XII wyroku Sądu Apelacyjnego przypisano współsprawstwo przestępstwa z art. 310 § 1 k.k., kumulatywnie kwalifikowanego w zb. art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. Z ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji, a niezakwestionowanych przez Sąd Odwoławczy wynika, że działanie A. K. w odniesieniu do weksla A. R. sprowadziło się do podpisania pozwu przeciwko A. R. i T. Ż. o zapłatę kwoty 95.000 zł., przy czym sam pozew wraz z nieprawdziwymi danymi pozwanych i powoda został sporządzony przez T.R. (s. 33-34 uzasadnienia wyroku Sądu I instancji). Natomiast w toku postępowania sądowego A.K. pismem procesowym wskazał nieprawdziwy adres zamieszkania pozwanych.

Przypisanie w tej sytuacji A. K. współsprawstwa przestępstwa obejmującego także fałszowanie weksla (art. 310 § 1 k.k.) wymagało m.in. ustalenia, że przed popełnieniem tak kwalifikowanego czynu doszło do zawarcia porozumienia pomiędzy wszystkim współdziałającymi w realizacji tego czynu. Porozumienie takie musiało zakładać świadomość znaczenia poszczególnych działań stanowiących fałszowanie weksla a następnie wykorzystanie go z zamiarem doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Sąd Apelacyjny kwestii tej nie rozważał, choć właśnie ustalenie świadomości A. K., co do wszystkich znamion przypisanego mu czynu oraz udziału w porozumieniu warunkował przypisanie mu współsprawstwa do przestępstwa kwalifikowanego także jako fałszowanie weksla.

Należy przy tym podkreślić, że zawarte w kasacji zarzuty dotyczące podstawy dowodowej ustaleń dotyczących strony podmiotowej zostały odniesione także do przestępstwa przypisanego A.K. w pkt XI wyroku Sądu I instancji, a popełnionego na szkodę A.D. W tym jednak zakresie zarzuty te okazały się oczywiście bezzasadne, bowiem A.K. dokonał samodzielnie wpisu o indosie weksla

na okaziciela składając przy tym własnoręczny podpis, w sytuacji, gdy miał świadomość, że zobowiązanie wekslowe nigdy nie istniało. Trafnie Sąd Odwoławczy wskazał, że A.K. musiał mieć w tej sytuacji świadomość, że dokonywane przez niego wpisy na wekslu stanowią jego fałszowanie, bowiem jak zeznał sam A.K., nie łączyły go z figurującym na wekslu B. C. żadne interesy majątkowe.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Apelacyjny w sposób kompleksowy będzie musiał odnieść się do zarzutu dotyczącego strony podmiotowej w zakresie przestępstwa dotyczącego weksla A. R. (pkt. XII wyroku Sądu I instancji). Niezależnie od tej kwestii, konieczna będzie ocena, czy zostały spełnione także inne warunki przypisania A.K. odpowiedzialności karnej za współsprawstwo do popełnienia przestępstwa fałszowania weksla (art. 310 § 1 k.k.) w sytuacji, gdy jego działania ograniczyły się wyłącznie do podpisania pozwu (oraz sporządzenia odrębnego pisma procesowego) skierowanego następnie do Sądu w celu doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Same te zachowania nie tylko nie realizowały żadnego ze znamion określonych w art. 310 § 1 k.k. ale nadto zostały podjęte już po sfałszowaniu weksla. Nie mogły, więc ani w sposób konieczny, ani istotny warunkować fałszowania weksla (koncepcja materialno-objektywna współsprawstwa).

Z uwagi na uchylenie pkt III. 9) wyroku Sądu Apelacyjnego zbędnym było rozpoznawanie podniesionego w kasacji zarzutu naruszenia art. 23 k.k., który powiązany był z przypisaniem A.K. odpowiedzialności karnej za przestępstwo z pkt XII wyroku Sądu I instancji. Z kolei zarzut naruszenia art. 53 § 1 i 2 k.k. w odniesieniu do skazania A.K. za przestępstwo określone w pkt XI wyroku Sądu I instancji ma charakter oczywiście bezasadny, bowiem przedmiotem kasacji jest orzeczenie sądu odwoławczego, zaś w odniesieniu do tego przestępstwa Sąd Apelacyjny nie stosował wskazanych w kasacji przepisów Kodeksu Karnego, bowiem nie dokonywał żadnych zmian w zakresie kary.

Zupełnie z innych powodów zasadna była kasacja Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej również dotycząca rozstrzygnięcia o karze zawartego w pkt III.9 wyroku Sądu Odwoławczego. Zawarte w kasacji zarzuty naruszenia prawa materialnego jawią się jako oczywiście zasadne mając na uwadze fakt, że dolna granica

ustawowego zagrożenia za przestępstwo z art. 310 § 1 k.k. (który był podstawą wymiaru kary za czyn przypisany A. K.) wynosi 5 lat, zaś sprawcy wymierzono karę 1 roku i 6 miesięcy, co nie jest możliwe nawet w przypadku zastosowania instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Kasacja obrońcy T. R. okazała się zasadna jedynie w odniesieniu do zarzutu dotyczącego naruszenia prawa procesowego w zakresie rozstrzygnięcia o karze zawartego w pkt III.1) wyroku Sądu Odwoławczego. Sąd Apelacyjny, dokonując zmian w wyroku Sądu I instancji, skazał T.R. na karę 12 lat pozbawienia wolności oraz 300 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 40 zł. Decydując się na wydanie rozstrzygnięcia reformatoryjnego i samodzielne wymierzenie kary, Sąd Odwoławczy zobligowany był do sporządzenia uzasadnienia spełniającego w tym zakresie wymogi, jakie przewidziane są w przypadku wymierzenia kary przez sąd pierwszej instancji, zgodnie z art. 424 § 2 k.p.k. i art. 410 k.p.k. (por. wyrok SN z dnia 21 listopada 2007 r., sygn. akt IV KK 379/07, LEX nr 340585). Nie ma przy tym znaczenia, że nowa kara została orzeczona przez Sąd Odwoławczy w niższym wymiarze, niż kara na którą T.R. został skazany przez Sąd I instancji. Spełnienie standardu uzasadnienia wymiaru kary jest tym bardziej istotne, że z uwagi na ograniczenia dotyczące możliwości kwestionowania współmierności dolegliwości sankcji karnej, zarówno w perspektywie zwyczajnych jak i nadzwyczajnych środków odwoławczych, jednym środkiem kontroli prawidłowości działania sądu w tym zakresie jest dokładne przestrzeganie wymagań proceduralnych. Tylko wówczas, gdy Sąd szczegółowo przedstawi racje i argumenty, które przesądziły o konkretnym kształcie sankcji karnej, możliwe jest uchylenie zarzutu arbitralności wymiaru kary. Owe racje i argumenty muszą przy tym mieć konkretną podstawę dowodową i wynikać z ustaleń faktycznych dokonanych także w odniesieniu do okoliczności mających, zdaniem sądu, wpływ na wymiar kary.

Analiza uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w zakresie wymiaru kary wobec T. R. przekonuje, że Sąd ten ograniczył się w zasadzie do odwołania do uzasadnienia Sądu I instancji oraz lakonicznego odniesienia się do zarzutów w zakresie wymiaru kary sformułowanych w apelacji obrońcy skazanego. O ile takie wskazanie byłoby możliwe w przypadku orzekania wyłącznie o zasadności środka

odwoławczego, o tyle w sytuacji, gdy Sąd Odwoławczy zdecydował się na rozstrzygnięcie reformatoryjne i sam wymierzył karę T. R. (na dodatek w innym rozmiarze niż Sąd I instancji) powinien przedstawić własne uzasadnienie tego wymiaru kary odnosząc się do dyrektyw jej wymiaru określonych w art. 53 k.k. Nie można w tym zakresie poprzestać na tak ogólnych stwierdzeniach, jak wskazanie, że *„stopień winy i społecznej szkodliwości jest tak duży, że w pełni uzasadnia sięgnięcie po (...) karę, która w znacznej części wykorzystuje przewidzianą w ustawie sankcję karną”*.

Z analogicznych względów zasadna okazała się także kasacja obrońcy J. J. w zakresie naruszenia art. 438 § 1 k.p.k. w zw. z art. 53 § 1 i 2 k.k. Także i w tym wypadku uzasadnienie wyroku Sądu Odwoławczego, który wymierzył J.J. karę 8 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 180 stawek dziennych (pkt. III.5 wyroku), ogranicza się wyłącznie do odniesienia się do niektórych zarzutów podniesionych w apelacji, a dotyczących niewspółmiernością kary wymierzonej przez Sąd I instancji. Brak jest natomiast jakiegokolwiek uzasadnienia dla własnego wymiaru kary dokonanego przez Sąd Odwoławczy.

Należy przy tym mieć na uwadze fakt, że wymiar kary za przestępstwo określone w art. 310 § 1 k.k. musi uwzględniać szczególne okoliczności wynikające ze specyficznego charakteru tego przepisu. Sankcja przewidziana w ustawowym zagrożeniu w art. 310 § 1 k.k. należy do jednej z najsurowszych w Kodeksie karnym. Nie bez powodu w art. 310 § 3 k.k. ustawodawca przewidział w tym zakresie wypadek mniejszej wagi, co w przypadku zbrodni jest sytuacją absolutnie wyjątkową w obowiązującym systemie prawa karnego. Konstytucyjna zasada państwa prawnego wymaga, by wymiar kary za przestępstwo uwzględniał zasadę sprawiedliwości i równości, co nakazuje także ocenę dolegliwości kary orzekanej za konkretne przestępstwo w perspektywie nie tylko kar orzekanych w podobnych sprawach przed innymi sądami, ale brak rażącej dysproporcji w stosunku do innych przestępstw cechujących się podobnym lub wyższym stopniem społecznej szkodliwości. Wprowadzenie w art. 310 § 3 k.k. wypadku mniejszej wagi stanowi dowód tego, że ustawodawca miał świadomość jak bardzo zróżnicowane mogą być przypadki czynów, które formalnie realizować będą znamiona typu czynu zabronionego z art. 310 § 1 k.k. Ustalając w tej sytuacji wysokość konkretnej

sankcji należy mieć na względzie dobro prawne, jakie chronione jest w rozdziale XXXVII Kodeksu karnego. Dobrem tym jest obrót pieniędzmi i papierami wartościowymi. W komentarzach do tego rozdziału podkreśla się, że *„współcześnie, gdy obrót gospodarczy, wymiana dóbr i usług, odbywa się prawie wyłącznie za pośrednictwem szeroko rozumianego pieniądza, jego psucie może prowadzić do destabilizacji, do poważnych perturbacji gospodarczych, zagrażać gospodarce kraju. Stąd konieczność szczególnie intensywnej, surowej ochrony karnoprawnej wszelkich <<nośników >> pieniądza przed zamachami na ich autentyczność”* (M. Błaszczuk w Kodeks karny. Część szczególna Tom II Komentarz, art. 222-316, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Beck 2013, Nb 4 do art. 310).

W kontekście skali zagrożenia dla tak rozumianego dobra prawnego należy oceniać stopień społecznej szkodliwości czynów stanowiących fałszowanie pieniędzy lub papierów wartościowych. Nie bez znaczenia jest przy tym cel działania sprawcy takiego fałszerstwa. Inna jest skala zagrożenia dla dobra prawnego, jakim jest obrót pieniężny oraz, stanowiący substytut tego obrotu, obrót papierami wartościowymi, wówczas, gdy fałszowanie ma na celu wprowadzenie do obrotu określonych dokumentów (pieniędzy, papierów wartościowych), które będą służyć w tym obrocie do umarzania zobowiązań, inna jest skala zagrożenia wówczas, gdy celem fałszerstwa jest jednokrotne wykorzystanie danego dokumentu stwierdzającego prawa majątkowe jako narzędzia popełnienia oszustwa, nie zaś wprowadzenie go do dalszego obrotu na podobieństwo pieniędzy.

Oczywiście cel działania sprawcy przestępstwa z art. 310 § 1 k.p.k. nie może być jedynym wyznacznikiem stopnia społecznej szkodliwości czynu, niemniej stanowi istotny czynnik rzutujący na ocenę stopnia zagrożenia dla dobra prawnego chronionego przez ten przepis.

Biorąc pod uwagę specyfikę ustawowego zagrożenia karą za czyn zabroniony określony w art. 310 § 1 k.k., w ponownym postępowaniu Sąd Apelacyjny rozważy wszelkie okoliczności mające, zgodnie z art. 53 Kodeksu karnego, wpływ na wymiar kary w odniesieniu do T.R. oraz J.J. i podejmie w tym zakresie rozstrzygnięcie przedstawiając uzasadnienie swojej decyzji w sposób wymagany przepisami procedury karnej.

Ponieważ w zakresie pozostałych zarzutów, kasacje obrońców T.R. i J.J. okazały się oczywiście bezzasadne, a powody takiego rozstrzygnięcia zostały przedstawione w motywach ustnych po ogłoszeniu wyroku przez Sąd Najwyższy, w których podzielono stanowisko przedstawione w odpowiedzi na kasacje złożone przez Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej, brak jest podstaw do ich ponownej prezentacji w uzasadnieniu pisemnym. Należy jedynie podkreślić, że pomyłka, jaką było użycie przez Sąd I instancji w pkt VI wyroku odnoszącym się do J.J., zwrotu „przestępstwo” w liczbie pojedynczej, miała w świetle wskazanych w wyroku przepisów prawnych oraz uzasadnienia tego wyroku charakter wręcz oczywisty. Jednoznaczna była, bowiem intencja Sądu, że chodziło o skazanie sprawcy za ciąg przestępstw i zwrot ten powinien być użyty w formie liczby mnogiej („przestępstwa”). Zmiana dokonana przez Sąd Odwoławczy miała, więc w tym zakresie charakter techniczny, usuwający omyłkę pisarską i w żadnym wypadku nie stanowiła naruszenia przepisów procedury karnej, ani tym bardziej nie uzasadniała twierdzenia, że zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 7 lub też rażące naruszenie art. 424 § 1 k.p.k.